

Komentarji

o preseljevanje delavcev
na farme

kratim je bilo objavljeno iz Washingtona, da je nova vlada preselila milijon delavcev iz velikih mest na manjših industrijskih krajih se bodo preživljali s pridelkom in začasnimi delali tudi v bližnjih to- kadar bo kaj prilike.

načrt vlade je reliefnega. Nekaj je treba storiti z zaposlenimi delavci, ki danes nimajo podpore. Vlada bi rada iznebila na ta način, da preskrbi zemljo — od do petih akrov po zelo pogojih odplačevanja — jim stanovanja in jih vi do tega, da si bodo pomagali s pridelavo živila. Pridelovati bodo zase, ne za trg.

zvajanje tega načrta je dovolila 25 milijonov do- za nakup zemlje in grad- za naselitve bodo de- oženjeni delavci z druž-

eljevanje sem in tja — s mesta in iz mest na far- je bilo v prejšnjih časih voljno. V "dobrih časih" je množice v industrijska ob krizah pa obratno — na farme, kjer je namreč

Današnja kriza je pa tako globoko, da je uni- goje tudi tega narutnega ameriškega prebival- Tako smo prvič doživeli, da se bodo morale — ! — delavce družine pre- iz mest na farme, če ho- titi kakšno pomoč.

reži s tem načrtom so eka- v službi vlade naznanili, lej prihaja doba decentral- e ameriškega prebivalstva. mesta bodo razpadala! ivo se bo vedno bolj selilo delo, kajti tehnološka pro- v industrijah bo potre- vedno manj delavcev.

napoved decentralizacije alstva ni pojasnjena. Za danje velemest morajo bi- tivni vzroki, katerih pa ne bi, dokler ni na obzorju ta ekonomskega preobra- timo revolucije v tehniki.

riška velemesta z ogrom- kupi ljudi so najgrša spa- ter je producal privat- italizem, vendar so narav- posledica kapitalističnega a. Nastala so na točkah a morju, jezerih in rekah dne transportacije in tr- ; kasneje so tam nastala a železniškega prometa ed tega tudi aredišča mo- a industrij in financ. Ta a bodo potrebna toliko dokler bo živel današnji ekonomije in predvsem portacije.

anje kapitalizma, ki ga e sedanjih eksperti v Wa- onu, ne bo docentralizira- likih mest. Nasilno pre- anje delavcev v primitivne aške farmarje bo najmanj ; na enega delavca, ki z veseljem na farme, jih et, ki nimajo najmanjše ne znanja za obdelovanje

no v okviru novega gospo- ega reda, nove družbe, v bo produkcija potrebnih e, rabi in nič več profita e, nastane možnost, da e sta s svojimi sramotnimi i in znojnimi tovar- ne bodo več potrebna. Ali e nastane ta možnost, mo- e ameriška družba tudi or- ana za decentraliziranje anizirana tako, da se o življenje z vsemi svoji ednotami razširi na vso e. Proizvajanje živil mora prav tako industrija kakor e proizvodnje obleke.

DRHAL UGRABI- LA LIBERALNE- GA ODVETNIKA

"Čuvarji" ga pretepli in po- gnali iz mesta, ker je hotel govoriti na shodu Civil Lib- erties unije v južni Californiji

Los Angeles. — Južna Cali- fornija s centerjem v Los Angelesu je prav tako zakleta pro- ti vsemu kar diši po napredku in socialnih težnjah kakor je bila v dobi kukuksarjev. "New deal" s svojimi liberalnejšimi tendencami je ni čisto nič dose- gel. Reakcija je v sedlu prav tako kakor je bila prej.

Stoprocentneži z Ameriško le- gijo in Vigilants na čelu so v Imperial dolini zadnje čase zo- pet izvajali svoje drhalske orgi- je. Sedaj so si vzeli na tarčo skupino odvetnikov, ki se drže- ro braniti delavce na sodiščih ter insistirali, da mora tudi za Cali- fornijo veljati pravica svobode govora in zborovanja.

Reakcionarni čuječez, orod- je kalifornijske plutokracije s svojo Meko v Los Angelesu in San Franciscu, so se zakleli, da morajo napraviti konec vsem poskusom najbolj izkoriščanega delavstva se organizirati ter o- nemogočiti obstoj tistim inte- lktualcem, ki bi jim skušali zastaviti to pot.

Ko je pred nekaj tedni prišel v dolino Imperial odvetnik Clarence Lynch iz Phoenixa, Ariz., da brani poljedelske delavce, ki so bili aretirani in obtoženi vseh mogočih prestopkov v eni iz- med zadnjih stavk, so ga oblasti aretirale in vrgle v zapor, češ, da je naveden postopač. Sodi- šče mu je tudi odreklo pravico nastopiti v zadevi kot odvetnik.

Za stvar se je zavzela Civil Liberties unija in poslala v Im- perial Valley odvetnika A. L. Wirina. Omeniti je treba, da je bil prej aretiran tudi drugi odvetnik International Labor Defense Grover C. Johnson. Ob- last je tudi njemu zabranila obrambo stavkarjev.

Wirin je podvzel korake, da preiskusi, če pravica do svobode govora in zborovanja še sploh obstoji. V Brawnleyju je najel dvorano za shod in šel na zvezno sodišče po injunkcijo, ki je o- krajnim in mestnim oblastem zabranila motenje shoda.

Na omenjeni datum je proti večeru prišla v Brawnley skupi- na prominentnejših liberalcev. Glavni govornik je imel biti Wi- rin, ki se je nastanil v Planter's hotelu.

Čuječez in člani Ameriške legije shoda niso motili radi in- junkcije, dasi je neki oblastnik rekel, da se vsi skupaj pokihajo nanjo in na zveznega sodnika. Vrgli pa so se na odvetnika Wirina, ko je večerjal v hotel- ski restavraciji. Bil je poklican v lobijs, kjer ga je obstopilo ka- kih 50 oprod plutokracije, ki mu vrgli oedejo čez glavo in ga zu- naj posadili na čakajoči avto.

Karavana fašistov se je pod policijsko direkcijo nato podala proti stari Mehiki, "kjer bomo s teboj napravili konec." Po par ur vožnje so se ustavili na samotnem kraju, kjer so Wirina učili — "amerikanizma". Pre- tepli so ga skoraj do nezvesti in pustili na kraju, prej pa so mu zagrozili, naj se nikar ne vrne v mesto.

Pobral ga je neki voznik tru- ka in ga peljal v Brawnley. Ko so fašisti zvedeli, da je Wirin zopet v hotelu, ga je obiskala deputacija in mu dala na izbe- ro: takoj iz mesta ali pa bo iz- ročen oboroženi četi, ki je čaka- la pred hotelom. Izbral si je prvo. Tudi sedaj ga je iz okra- ja odpeljala oborožena karava- na s policijo na čelu.

Ker je pri vsem tem sodelo- vala tudi državna policija ter načelnik "rdečega policijskega škadra" v Los Angelesu, je Wi-

Pastorji ne veruje- jo v obstoj pekla

Zanimivi odgovori na vprašanja, ki so bila stavljená čikaškim pastorjem

Chicago, 8. febr. — Odgovori na vprašanja, ki so bila stavlje- na čikaškim protestantskim pastorjem, kažejo, da 69 odstot- kov pastorjev ne veruje v eksis- tenco pekla in hudiča.

Vprašalne pole je poslal pas- torjem profesor George Her- bert Betts, načelnik prosvetne- ga oddelka na univerzi North- western. On je namreč hotel ugotoviti, kaj pastorji želijo, da bi dečki in deklice, ki pohajajo višje šole, verjeli.

Samo 48 odstotkov pastorjev je odgovorilo, da verujejo v pri- hod sodnega dne, 39 odstotkov pa je izjavilo, da tega ne verja- mejo. Dvajset odstotkov pas- torjev je izjavilo, da verujejo v obstoj pekla in trpičenje v og- nju, 59 odstotkov pa v lokazi- rana nebesa. 92 odstotkov pas- torjev se je izrazilo, da veruje- jo v neumrjnost po smrti. Da Bog pošilja nevihte in potrese, da tako kaznuje grešnike, veru- je samo 17 odstotkov pastorjev, 72 odstotkov pa to zanika. De- vetnajst odstotkov trdi v odgo- vorih, da Bog zapisuje slaba de- janja posameznikom, 74 datotkov pa je to zanikalo.

V božanstvo Krista veruje 72 odstotkov pastorjev napram 26 odstotkom, ki tega ne verujejo. 71 odstotkov pastorjev je izjavi- lo, da ne verujejo, da je bila bi- blija spisana po božjem navo- dilu.

Roosevelt za znižanje ob- resine more

Njegov načrt vključuje javne in
privatne dolgove

Washington, D. C., 8. febr. — Pričakuje se, da bo predsednik Roosevelt v kratkem podvzel akcijo glede znižanja obrestne mere na javne in privatne dolgo- ve, ki znašajo okrog 250 mili- jard dolarjev. Predsednik me- ni, da bi bili mnogi upniki na boljšem, ako pristanejo na zni- žanje obrestne mere, ker bi si na ta način zagotovili vrnitev glavnice, obenem pa bi s tem omogočili sprejetje zadevne le- gislacije, ki je sedaj pred kon- gresom.

Zakonski osnutki v senatu, ki so bili že odobreni v nižji kon- gresni zbornici, bi omogočili korporacijam, mestnim vladam ter drugim političnim enotam v državah znižanje dolga in ob- restne mere na podlagi dogovo- ra z večino upnikov.

Zakonodaja, ki omogoča posa- meznikom preureditev pogojev glede plačevanja dolgov in obre- sti, je že uveljavljena, toda ne- kateri se pritožujejo, da ni do- volj učinkovita in da potrebuje revizije. Rooseveltovo stališče je, da dolžniki plačujejo preveč na oblagacije, ki so bile napra- vljene v boljših časih, toda po- drobnosti njegovega načrta, ki naj bi odpravil obstoječe po- manjkljivosti, še niso bile ob- javljene.

Italijanski tisk protestira

Milan, Italija, 8. febr. — Tu- kajšnji list La Sera v svojem komentarju glede rabe afriških čet pri zatiranju izgredov v Pa- rizu naglašja, da je dala Fran- cija s tem slab zgled civilizira- nemu svetu.

rin vložil tožbo proti glavnim kolovodjem in proti guvernerju Rolphu, ki je odgovoren za dr- žavno policijo. Toži za \$250,000 odškodnine.

Slično tožbo je vložil tudi od- vetnik Johnson, ki zahteva \$50, 000 za krivično aretacijo. Od- vetnik Lynch namerava podvze- ti enak korak. Za zadevo se za- nima tudi zvezni justični depart- ment.

MILLS DVIGNIL KOPJE PROTI ADMINISTRACIJI

Mellonov namestnik skuša dvig- niti republikance iz paralize. Njegov govor daje smernice ameriškim torijem

Chicago. — (FP) — Čikaški bankirji in drugi plutokrati, ki so Rooseveltovo proračunsko po- slanico krstili za komunizem, so pozdravili govor Ogdena Millsa, Hooverjevega zakladničarja in Mellonovega namestnika, ki ga je imel oni dan v Kansas City-ju in v katerem je položil smer- nice za republikansko kampanjo v prihodnjih kongresnih in predsedniških volitvah.

Njegov govor je najbolj zna- čilen vsled tega, ker na eni strani pokazuje torijsko pretr- ganje vezi s Hooverjevim "ro- bustnim individualizmom", na drugi skuša dvigniti republikan- ce iz paralize in na tretji pa kaže smernice velebiznisa na desnici.

Mills je v tem govoru nagla- sil glavno kritiko torijskega ve- lebiznisa proti Rooseveltovi ad- ministraciji in republikancem pokazal pot iz zagate. Iz njega so razvidni obrisi političnih kampanj prihodnjih let med sta- rima strankama in glavne dife- rence med Rooseveltovimi demo- kratji in Millsovimi republikan- ci. Tudi se govori, da je Mills logičen republikanski kandidat proti Rooseveltu pri prihodnjih volitvah.

Glavne točke Millsovega go- vora in kritike Rooseveltove ad- ministracije, katere so pozdra- villi vsi plutokrati s Hearstom na čelu, so:

1. "New deal" mora biti le začasna aranžma. S svojim pro- gramom je šla vlada že preda- leč, da bi ga bilo mogoče likvi- dirati, ker bi to imelo preresne posledice za deželo.

2. Namesto vladnega "new deala", naj dežela dobi privatni "new deal", to je "samovlado" biznisa po načrtu Generala Swopeja od General Electric kompanije, kar pomeni legali- ziranje korporacijskega fašiz- ma. Vlada se naj odstrani iz biznisa in slednjemu prepusti, da se vlada potom industrijskih asociacij, vsaka industrija zase. Vlada naj le "pazi" na velebiz- nis.

3. Rooseveltov "new deal" pomeni smrt osebne svobode in privatne iniciative, pod čemer Mills in plutokrati na splošno razumejo svobodo izkoriščanja in absolutne vlade. Mills je to načelo intelektualno olepšal in se zatekel v šolo Walterja Lip- mana, glavnega filozofskega branitelja ameriškega kapitaliz- ma. Olepšana stran tega kapi- talističnega načela se glasi, da planirana ekonomija vodi v po- gin osebne svobode in iniciative, ker se križa s planiranjem posa- meznika glede lastnih aktiv- nosti in stremljenj za svojim lastnim izboljšanjem. Sofizem ni bil še nikdar duhovitejši ka- kor pri tem intelektualnem kin- canju privatnega izkoriščeva- nja.

4. Rooseveltov "new deal" leži ko mora na denarniki, ki se vsled bojazni pred bodočnost- jo ne upajo financirati novih "kapitalnih potrebščin", to je sredstev, ki služijo za produkci- jo. S tem je Mills nehoti pri- znal, da je vse stokanje o uni- čenju bogatinov po krizi, le bu- fanje. On pravi odprto, de je v deželi dosti denarja, ki čaka dobičkonosnih investicij, kar pa mu zabranjuje Rooseveltov "new deal". Na drugi strani pa vla- da s svojimi ogromnimi izdatki in deficiti uničuje svoj kredit, kar bo imelo posledice, da bo le- pega dne izgubil in vlada bo pri- siljena tiskati denar po načinu vseh držav, ki se vržejo v naroč- je denarne inflacije.

Terorizem fašističnih čet v Avstriji

Dunaj, 8. febr. — Fašistične čete so sredi zasedle strateš- ke pozicije v avstrijskih provin- ciah in terorizirajo prebivalstvo. Kancelar Dollfuss je namreč od- šel v Budapešto na konferenco z ogrskim premierjem Gombom in njegove posle je prevzel podkancelar Emil Fey. Sociali- sti so vznemirjeni, ker vedo, da je Fey vselej, ko je dobil kon- trolo v svoje roke, odredil dra- stične akcije proti nasprotnikom vlade.

(Dolje na 2. strani.)

Franciji se obeta vlada železne pesti

Doumergue, bivši predsednik francoske republike, postal premier. Izgredi v Parizu in drugih mestih nekoliko ponehali. Voditelji političnih strank obljubili podporo novi vladi. Škodo, povzročeno v izgredih, cenijo na več milijon frankov

Iz stavkovne situacije v New Yorku

Pogajanje za končanje stavke
avtnih izvoščkov v zastoju;
živečni delavci paralizirali ho-
tele in restavracije

New York. — (FP) — New- yorské ulice so še vedno prazne avtnih taksijev, ker so meščane presenečili avtni izvoščki in sad- nji teden zastavkali na celi črti. Stavka je učinkovita 95% in se je La Guardiajevi administraciji še ni posrečilo izravnati.

V stavki posreduje Morris Ernst, sloveči odvetnik Ameri- ške unije za civilne svobodščine, kateremu je šupan poveril na- logo, naj pripravi obe stranki do sporazuma. LaGuardija je šel osebno v Washington do NRA in jo urgiral, naj naglo sestavi pravilnik za avtotakano industrijo in podvzame korake za končanje te stavke.

V New Yorku je okrog 50, 000 avtnih izvoščkov in letni promet te industrije še vedno znaša do 60 milijonov na leto. V "dobrih" letih je donasal do sto milijonov.

Od tega so avtni izvoščki le malo dobili, v tej krizi povpreč- no okrog \$10 na teden za šred- no dolge delovne ure. Poleg te- ga so družbe imele sistem raz- nih šikan, s katerimi so držale izvoščke v "disciplini", navadno potom kazni.

Zadnji teden so proti tem raz- meram izvoščki revoltirali in prišli bili buržoasne aloje na rabo cestnih, podulčnih in nadulčnih železnih.

Glavna sporna točka je pri- znanje unije, čemur se podjet- niji najbolj upirajo. Pravijo, da so pripravljeni priznati le "NRA unije", kompanijske, ne pa delavske. Izvoščki so pa mnenja, da imajo kompanijsko- unijskih razmer že dovolj in se- daj hočejo svojo organizacijo.

Druga sporna zadeva, o kate- ri se tudi sami stavkarji ne mo- rejo sporazumeti, je denar, ki so ga izvoščki nekaj tednov kolek- tali po pet centov od osebe kot mestni davek. Ta davek je so- dišče proglasilo za neustaven. Ker ga plačevalcem ni mogoče vrniti, je vprašanje, kako se naj ta sklad razdeli.

Nič manj duhovita in obsež- na ni stavka v hotelih, restavra- cijah in nočnih klubih, kjer je zastavkalo nad 30,000 kuhov, natakarev in natakare. Za- stavkali so pod vodstvom neod- visne Amalgamated Food Work- ers unije.

Okrog tucata hotelov in re- stavracij je že podpisalo pogod- bo, ki skrajšuje delovnik in zboljšuje plače in okrog tisoč stavkarjev, se je vrnilo na delo. Par aretiranih natakare je bilo pridržanih v svrhu deportacije. Pri delavskem departmentu je proti temu protestiral unijski odvetnik in "grešnice" so bile izpuščene.

Terorizem fašističnih čet v Avstriji

Dunaj, 8. febr. — Fašistične čete so sredi zasedle strateš- ke pozicije v avstrijskih provin- ciah in terorizirajo prebivalstvo. Kancelar Dollfuss je namreč od- šel v Budapešto na konferenco z ogrskim premierjem Gombom in njegove posle je prevzel podkancelar Emil Fey. Sociali- sti so vznemirjeni, ker vedo, da je Fey vselej, ko je dobil kon- trolo v svoje roke, odredil dra- stične akcije proti nasprotnikom vlade.

Pariz, 8. febr. — Izgleda, da se je Francija potegnila s roba pre- pada, v katerega bi bila skoro strmoglavila po dveh dneh nasil- ja in prelivanja krvi. Prišlo je do drastičnih sprememb v vladi, ki pa lahko prinesejo francosko- mu ljudstvu diktaturo.

Po resignaciji premierja Da- ladierja in njegovega kabineta, ki je prišla baš v pravem času in tako preprečila oboroženo re- volto pariškega prebivalstva, je predsednik Lebrun pozval bivše- ga predsednika francoske repu- blike, Gastona Doumerguea, in mu poveril sestavo nove vlade. Doumergue je pozicijo sprejel šele potem, ko je dobil zagoto- vilo od vodilnih političnih oseb- nosti v parlamentu, da bodo pod- pirali njegovo vlado.

Vse kaže, da bo Francija se- daj dobila neatrantsko vlado, rešim, ki ga bodo tvorili bivši premierji in voditelji političnih strank. Dobila bo vlado, kateri bo ljudstvo zaupalo, najmočnej- še kombinacijo od časa, ko je bil premier Francije pokojni Clemenceau.

Ostavka premierja Daladierja je nekoliko ublažila situacijo, to- da nadaljnjih izgredov ni povsem preprečila. Kri je sredi ponov- no tekle po pariških ulicah in krogle so frčale. Najmanj dve osebi sta bili ubiti in krog 17 ranjenih v bitkah med izgredni- ki, policijo in vojaštvom. Do večjih nemirov je prišlo, ko je 5000 komunistov invadiralo glavni pariški trg. Množica je pobijala šipe, plenila trgovine in podtaknila ogenj v več poslop- jih. Policija in vojski so na- valili na množico in jo končno razpršili.

Materialna škoda, ki so jo pov- zročili izgredniki, je preraču- nana na več milijonov frankov. Boulevard des Capucines, ki vo- di v osrčje mesta, kaže največ- znanov vandalizma in razdeja- nja. Šipe v trgovinah, električ- ni napisi in ulične svetilke so razbite, več poslopj pa je delo- ma uničil ogenj, ki so ga pod- taknili izgredniki.

Modifikacija politike v sovjetski Rusiji

Vlada bo nekoliko znižala indu-
strijsko produkcijo

Moskva, 8. febr. — Poročila iz zanesljivih virov se glase, da sovjetska vlada namerava neko- liko znižati produkcijo, ki je predvideva petletni načrt.

Produkcija, ki jo predvideva načrt za leto 1935, bo znižana od 18,9% na 16,5%. Sovjetska vlada računa na primer, da bo producirala v prihodnjem letu 16 milijonov ton surovega žele- za, dočim originalni načrt dolo- ča 18 milijonov ton. V sličnem razmerju bo znižala produkcijo vseh drugih industrijskih izdel- kov.

Tudi produkcija živil, ki je predvidevala za l. 1937 zvišanje za 306%, bo znižana na 270%, se glase poročila.

Zahteva zvišanje carine na sov- jetske vžigalice

Washington, D. C., 8. febr. — Senator Bulkley iz Ohia je več- raj pozval predsednika Roose- velta, naj zviša carinske pristoj- bine na uvoz vžigalic iz sovjets- ke Rusije, ki prihajajo v Ame- riko v velikih množinah in ustvarjajo resno konkurenco do- mačemu produktu.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Marcelina: za Zdravne drave (Sven Chi-
ago) in Kanado \$4.00 na leto, \$2.00 na pol
leta, \$1.00 na četrt leta; za Chicago in Cleve-
land \$3.00 na leto, \$1.50 na pol leta; za ino-
stranstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$2.00 per year,
Chicago and Cleveland \$3.00 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Čene oglašev po dogovoru. Skupaj se ne
vračajo.

Advertising rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s Natom:
PROSVETA

1657-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v oklepaju, na primer (Jan. 31),
1933, poleg valika imena na naslovu po-
mei, da vam je s tem datumom potekla
predplačila. Posvetilo je pravilno, da se
vam list ne pošilja.

Domač drobiž

Razstava Adamičevih del

Cleveland, O. — V javni knjižnici na St. Clair ave. in 55. st. so razstavljena znamenita dela pisatelja Louisa Adamiča. V razstavnem oknu se nahaja originalni rokopis knjige "Laughing in the Jungle", katerega je avtor poklonil dr. J. W. Maliju, avtografičan iztis najnovejših Adamičevih knjige "The Native's Return" in Adamičev angleški prevod Cankarjeve knjige "Hlapec Jernej in njegova pravica". Vodstvo knjižnice je pozvalo Slovence, naj si ogledajo to zanimivo razstavo svojega slavnega rojaka.

Podlegel poškodbam

Chicago. — V okrajni bolnišnici je umrl Michael Uzelac, star 49 let, čigar naslov je bil 540 Broadway, Blue Island. Podlegel je poškodbam, katere je dobil v avtomobilski nesreči dne 30. januarja pred hišo na 3122 North Clark ave.

Novi grobovi

Cleveland. — V mestni bolnišnici je umrl John Meršnik, star 47 let in doma iz vasi Smrečje pri Vrhniki, v starosti 54 let. V Ameriki je bival 30 let in zapuščal več otrok in sestro.

Little Falls, N. Y. — Tu je umrl Anton Terček, doma iz vasi Smrečje pri Vrhniki, v starosti 54 let. V Ameriki je bival 30 let in zapuščal več otrok in sestro.

Eveleth, Minn. — Tukaj je umrl John Babnik, star 67 let in doma iz Iga pri Ljubljani. V Minnesoti je bival nad 40 let in zapuščal ženo, štiri hčere, dva brata in dve sestre.

Nova čevljarska unija zgrubila pri glasovanju

New York. — Pri glasovanju v več čevljarskih tovarnah pod direkcijsko delavsko odbora je zmaga stala Boot & Shoe Workers unija, pridružena ADF, nad United Leather & Shoe Workers unijo, ki je bila nedavno ustanovljena na združevalni konvenciji v Bostonu.

Nova unija, ki jo je dobila 1600 proti 1800 glasovom, je obtožila nekatere podjetnike, predvsem Miller Shoe Co. in staro unijo velike korupcije. Tik pred volitvami je Millerjeva tovarna uposlila 400 novih delavcev z namenom, da glasujejo pri volitvah. Tudi v nekaterih drugih tovarnah je prišlo do podobnih incidentov.

Rezultat tega glasovanja je, da unija Ameriške delavske federacije kontrolira največje čevljarske tovarne v newyorškem distriktu.

Čistilniški podjetniki se podali unji

San Francisco. — Raje kot da bi riskirali drugo stavko, je 900 izmed 1100 čistilnic obklop podpisalo pogodbo z unijo. Delavci so dobili 40-urni teden in od \$20 do \$45 tedenske plače. Prej so mnogi zaslužili le okrog \$10 in delali dolge ure, do 60 ur na teden.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Rudarski boji v Illinoisu

Bullpitt, Ill. — Prigibno pošiljam polletno naročnino na Prosveto, obenem pa želim na kratko sporočiti o rudarskih bojih, ki se bijejo med operaterji in progresivnimi rudarji.

V okraju Christian prav grdo postopa z rudarji znana Peabody Coal Co. Posluhuje se bomb in pušk. Streljanje je na dnevnem redu. Uporabljajo strojniče in v mojo hišo so padle krogle že dvanajstkrat. Toliko da sem ušel smrti. Vsako noč smo na straži, ker se bojimo, da nas napadejo v naših domovih.

Mi smo progresivni rudarji, smo na stavki že 23 mesecev, še vedno vstrajamo in bomo vstrajali! — Anton Pintar.

Drugi "Slovenčev" koncert

Pueblo, Colo. — "Vabimo vse na drugi koncert "Slovenca" 28. januarja in videli boste, da od zadnjega koncerta pevci niso spali." Tako je bilo predvabilo.

Koncert pevskega kluba "Slovenec", prirejen 28. jan., je bil drugi koncert ali nastop. Priredba je trajala okrog dve uri. Toda, skoro eno uro so porabili s šalami, ki, smelo rečemo, so za vsakogar brez koristi. Čemu, na primer, je treba posnemati "Amosa" in "Andyja", dva bela "črna", ki se pripravata na radiopostajah? Na programu so imeli le lahke skladbe, z malo izjemo. Nastopili so v samospeljih, dvospeljih in četverospeljih. Prvo pesem, "Vigred", so dokaj dobro peli brez hib, tako tudi zadnjo na programu, "Lahko noč". Pesem "Jadransko morje" so dobro peli in brez hib; če bi bila peta "glasno-glasno", še bolj "forte", bi dobila več vrline. Drugače je bila prireditev pod vsako kritiko.

V običajnem nagovoru je bilo rečeno, da Slovenci, četudi mal narod, prirede nekaj, česar stotomilijonski narod ne. Zdi se mi, da je bilo to rečeno preveč. Res je, da so zbrani in nadarjeni Slovenci v petju, v čemer prekašajo druge narode. In slovenska pesem! V nji je toliko milobe, toliko želja za vsakega, toliko hrepenenja... Kadar hočemo naše petje, naše pevske priredbe, primerjati z drugimi, tedaj mora biti tako petje brezhibno. Biti mora res dovršeno in do natančnosti pokorno vodju. V tem so mojstri in kos nalogi najbrž le ruski izveščani zbori. Pesem "Na planine", dokaj lepa skladba za uho, je bila tako slabo peta, da je to lahko opazil vsak; če je pevec ali ne, če pozna kakšno "sekirco" ali ne. Nastal je kar zastoj. Včasih so basi kar prehiteli tenorje—in kar spogledali so se. Spremljevalec na glasovirju jih je prehitel, to je — pevec, ali zbor, so zaostali. Nam se je zadelo, da je bil spremljevalec na glasovirju preveč dober, preveč izurjen pianist—in niso ga dohiteli.

Tenorji so bili večkrat prethiti in neakladni. V enem nastopu, kvartet, so se kar gledali, kdo bo prvi začel. In res, še niso odpele cele kitice, ko je izstopil tenorist in šel sest, njegovo mesto je pa zavzel drugi. Kakor bi delali poskušnje.

V solospelu je nastopil Charley Zobec v pesmi "Moje jutro." Charley je dober pevec, to pot pa se nam je zdel, da je bil večsah poprej bolj siguren svojega nastopa in boljši mojster. To pot je na odru skakal tudi Marko. Fr. Mutz in Joe Shuster sta pela "Marko skače". To je enostaven ritem glasov. Če bi bila zapela klasično pesmico našega naroda, v kateri kipe čustva naših krajev, pa bi bila vredna, da se ju slisi.

"V dolini tih" so peli Chas. Mežnar, Chas. Zobec in Anton Britz, sami basi. Lepa pesmica. Pel so jo dobro, pa brez pravega življenja — brez navdušenja. Slovenskega "Walter Winchela" (kakor bi že temu rekli) je pel Frank Pechnik. Poje se tako, kakor bi udarjal po kaki stvari enakomerno. V pianissimu je to popeval in v dvorani je moral biti mir, da se ga je slisalo v zadnjih sedetih. Boljše bi bilo, da bi pustili tako spako radio-znaničv v New Yorku.

Udeležba ni bila prav velika in dosti sedežev je bilo praznih. Koncert kot tak, ni bil; izgleda-

lo pa je, da nastane burka vse skupaj. Dobro vemo, da se je vodja trudil prej in pri koncertu, da pridobi pevce za sigurne nastop, pa bilo je zaman. Pri eni pesmi je bil že nekaj vprašal, če bo šlo ali ne. Ni vsak rojen pevec, daširavno ljubi petje. Nekaj takih je pri tem zboru. Biti pevec je nadarjenost in dednost v človeštvu. In to je treba ceniti. Zbori pa bi morali pri nastopih toliko paziti, da vsaj zmedenost ne nastane.

Joe Hočvar, 21.

Poročilo in zahvala

No. Chicago, Ill. — Odkar izhajaja Adamičeva povest "Smeh v džungli" v Prosveti, komaj čakam nadaljevanja. Zanimiva se mi vidi zato, ker pokazuje pravo resničnost iz vsakdanjega življenja. Je tudi kratkočasnica, da se ni treba zraven dolgočasiti. Ko se človek takole s čitanjem razvedri, vsaj nekoliko pozabi na slabe šase in na vse, kar je v zvezi z depresijo.

Pri tej priliki se želim zahvaliti vsem mojim sorodnikom in prijateljem za tako imeniten "surprise party", ki so mi ga priredili na predvečer mojega godu 20. januarja. Po pravici povem, da kaj takega nisem pričakovala. Bila sem vaa zmedena in nisem vedela kam bi se dala, ko so me tako imenitno pogostile in nazadnje so me še tako obdarovale in, če pomislim, vse to v teh slabih časih. Komaj sem se vzdržala solz, ko sem se spomnila koliko časa je že minilo, ko sem se veselila z vami vred v vaši družbi. Potem pa se je priselila bolezen v mojo družino in sem bila 14 let navezana le na dom. Najlepša zahvala mrs. F. Gregorin in mrs. A. Bezek, ki sta se za vse to potrudili in vse pripravili. Ravnotako se zahvaljujem vsem drugim, ki ste prispevale za lepo darilo, katerega sem se zelo veselila, ker mi bo delo zelo olajšano. Ta večer mi bo ostal v trajnem spominu.

Želim tudi izreči zahvalo, čeprav je že pozno, mojim sestram F. Slabe in G. Podboy in moji sosedji A. Bezek, ki so mi toliko dobrega storile ob času moje bolezni; ravno tako tudi E. Podboy, F. Sluga in miss J. Skrbec, ki so naju vozili k najiniemu sinu, ko se je nahajal težko bolan v zdravilišču v Naperville. Morda še sami niste vedeli, kako veliko uslugo ste mi storili, ker sem takrat bila še slabega zdravja in z vlakom so bile velike težave in stroški. Hvaležna sem vsem, ki so mi na kakršenkoli način pomagali v teh hudih časih. — Agnes Hodnik, 14.

Frank Mali pardoniran

Library, Pa. — Naslednja vest je povzeta iz pittsburske Post-Gazette, datirana 30. januarja t. l. Tiče se slučaja Franka Malija, ki je pred 23 leti živel na Moon Runu, kjer se je odigrala družinska tragedija, v kateri je on igral glavno vlogo. Posledica tega je bila, da je bil Mali obsojen v doživotno ječo, sedaj po 23 letih je pa bil pardoniran pod pogojem, da se mora takoj vrniti v svojo rojstno domovino. Oblasti so mnenja, da je za svoj zločin dovolj dolgo trpel in sedaj zasluži svobodo.

Petkrat mu je bila prečitana smrtna obsodba in petkrat ga je governer pomilostil, končno pa je bil obsojen v ječo za življenje. Vešala so bila na dvorišču jetnišnice že pripravljena in Mali jih je skozi lino svoje tesne celice videl. Tri in dvajset let je prebil med zidovjem državne ječe v Woods Runu.

Mali je dejal poročevalcem, da je bil takrat, v začetku njegovega procesa, pripravljen na smrt. V jetnišnici je delal v krojaški delavnici. Sedaj se bliža svojemu 50. letu starosti. Z zanimanjem je govoril o preteklosti iz svojih mladih let, o svobodi in bodočnosti, toda o letih, ki jih je preživel v jetnišnici, je govoril s trpkim glasom. Ob času zločina je bil star 21 let. Bratu je poslal v domovino denar, naj pride v Ameriko. Prišel je v Moon Run, kjer sta bila skupaj na stanovanju in delala sta v rovu. "Hišni gospodar je bil okrog 50 let star, njegova žena pa mla-

da. On je ni maral in ona ne njega, pa me je pregovorila v zločin." Je izpovedal poročevalcu. Ob pripovedovanju tega dogodka je Mali tesno zapri oči, kajti preden je stopil vsee prizor zločina, ki ga je izvršil v svoji mladosti.

Sedaj Frank Mali težko čaka dneva, ko se odpro vrata ječe, da stopi v svobodo in na parnik, ki ga ponese k svjocem. Njegova sestra ima sina, ki je krojač in pri njem bo delal. Druga sestra je bila tako vesela njegovega prihoda, da je odložila poroko svoje hčere do njegovega prihoda. "Kupil si bom novo obleko in nov svrtnik, da bom dostojno izgledal. Zakaj pa ne? Saj so v domovini celo še poroko odložili do mojega prihoda," je s smehom dejal Mali.

Nekdanji Moonrunčan.

Zlata poroka v domovini

Depue, Ill. — Br. Jos. Resetic, podpredsednik društva št. 59 SNP, je prejel pismo iz Jugoslavije od Senterneja na Dolenskem, da bosta njegov oče in mati obhajala zlato poroko dne 5. febr. Zato sta se domenila z bratom Ignacem Reseticem iz East Molina, Ill., da se tudi tukaj priredi malo zabavo njunima staršema v počast. Zabava se je vršila 3. febr. in vsi tukajšnji prijatelji in rojaki so bili navzoči, nekaj pa tudi iz La Salla. Veselili smo se do nedelje zjutraj. Brata Resetic izrekata najtoplejšo zahvalo vsem za darila in za udeležbo.

I. Bengše.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Chisholm, Minn., A. M. — V tem slučaju mora biti celoten podpis.

Zanimiv proces v Berlinu

Jugoslovanski državljani obsojeni zaradi veleizdaje nad nemškim gospodarstvom

Posebno sodišče za zaščito države v Berlinu je te dni izreklo razsodbo v prvem procesu za veleizdajo nad nemškim narodnim gospodarstvom. Za nas je ta razsodba zanimiva zategadelj, ker izvedemo, da je njena žrtev jugoslovanski državljani Jakob Schweigert, 62 letni arhitekt, ki se je moral pred sodniki zagovarjati zaradi veleizdajniškega dejanja pri postopanju z devizami.

Ta zakon je stopil v Nemčiji v veljavo 12. junija 1933. Zadrževal je od vsakega v Nemčiji živčnega človeka, da naznani državni oblasti svoje imetje, zlasti devize. Za tiste, ki so prej opustili prijavo, a so jo naknadno vložili do 1. oktobra prejšnjega leta, je zakon predvideval amnestijo. Zakon predvideva za prestopke proti njemu najmanjšo kazen 3 let robije, pri posebnih olajševalnih okoliščinah pa 1 leto ječe. Najmanjša kazen prihaja v poštev samo pri obsodbah inozemcev.

Obtoženi jugoslovanski državljani Jakob Schweigert je hotel razpolagati s svojim kontom pri neki švicarski banki v nasprotju z nemškimi deviznimi predpisi. Med vojno je bil Schweigert oficir v madžarski vojski. Kot tak je prišel v rusko ujetništvo. Deset let je živel v Nemčiji in je bil kot arhitekt v raznih službah.

V jeseni leta 1922 je vplačal Schweigertov brat pri švicarskem kreditnem zavodu najprej 400, potem pa še 100 švicarskih frankov na arhitektovo ime. Schweigert pravi, da je bila ta vsota namenjena kot zasilen denar za pomoč njegovi materi, ki živi v Jugoslaviji. Kljub ponovnim pozivom nemških oblasti pa je Schweigert opustil prijavo tega zneska pri pristojnem uradu. Moral bi bil denar prijaviti deviznemu oddelku nemškega finančnega ministrstva v Berlinu. Oblasti so Schweigertu dokazale, da je skušal nakazati 500 v Švici deponiranih frankov svojemu stricu na Dunaju. Zaradi te izjave se je sodišče v Berlinu postavilo na stališče, da je bil denar last arhitekta, ki ga ni bil prijavil in se je s tem pregrešil proti zakonskim določbam o deviznih predpisih. Sodniki so se pridržali predlogu državnega tožila in so obsodili Schweigerta na eno leto ječe in na 1500 mark globe.

Konstrukcijski pravilnik pod stroho

Unije so z njim zadovoljne. Odpira pot za organiziranje vseh gradbenih delavcev

Washington. — (FP) — Nad tri milijone gradbenih delavcev, danes večinoma brezposelnih, bo 27. februarja prišlo pod pravilnik gradbene industrije, katerega je predsednik Roosevelt podpisal te dni.

Po izjavi M. J. McDonougha, predsednika gradbenega departmanta Ameriške delavske federacije, pravilnik odpira pot za nove odnose med unijami in podjetniki in tudi med unijami samimi. Daje boljše priliko za organiziranje vseh gradbenih delavcev in tudi za odpravo jurisdikcijskih sporov, ki so v preteklosti često izšli v stvarkah delavcev proti delavcem.

McDonough je rekel, da so unije zadovoljne s pravilnikom, ki je bil radi večmesečnega boja med njimi in podjetniki parkrat prepisan. Kontraktorske asociacije so prvotno predložile tak osnutek, da so zastopniki unij zagrozili s stavko, če vlada pristane nanj. Bil je naperjen proti unijam, obenem pa je stremel za monopolistično močjo jeklarskega trasta, ki dominira tudi to industrijo v veliki meri.

Pravilnik priznava kolektivno pogajanje, ki se bo v bodoče vršilo po okrožjih. Take pogodbe bo moral podpisati tudi predsednik Združenih držav predno bodo stopile v veljavo. Uključevale bodo vse podjetnike in kontraktorje. Unije smatrajo, da bo ta določba stopila na prste glodalcev, ki danes po nekaterih krajih pri gradnji cest plačujejo navadnim delavcem, predvsem na jugu, po 10 do 20 centov na uro.

Minimalna plača je 40 centov za navadne delavce. V krajih, kjer so organizirani 66%, postane kolektivna mezdna lestvica avtomatično del pravilnika. Točke o minimalni plači podjetniki ne bodo mogli izbrabiti za znižanje mezd izučenim delavcem kakor se to često dogaja v neorganiziranih industrijah. Delovnik je 40 ur na teden oziroma manj, kjer tako določa pogodba.

Vse spore bo izravnaval poseben narodni odbor, v katerem bodo unije imele 10 zastopnikov, podjetniki 10, nepristranskega predsednika pa imenuje Roosevelt. Ta odbor bo imel v področju tudi planiranje industrije. V pravilniškem odboru bodo unije imele enega svetovalca, prav tako konzumenti, vladni zastopnik pa bo imel moč vetiranja.

Porota oprostila morilce stavkarjev

Vasalia, Cal. — Okrajna porota, sestojeca iz bombažnih renčarjev, je oprostila osem sosedov, ki so bili obtoženi umora dveh stavkarjev zadnje jeseni in zastopnika mehiškega konzulata. Obtoženci so se zagovarjali, da so streljali v samoozrambi, dasi so priče izpovedale, da so bili stavkarji neoboroženi in da je bil eden hladnokrvno ustreljen, ko je ležal pobit na tleh.

Radi sovražnega razpoloženja do delavcev je bilo pričakovati, da obtoženci ne bodo dobili težke kazni, prosekucija pa ni pričakovala, da jih bo porota oprostila ter jih oprala madeža.

Lobist Shearer je zopet aktiven

Washington. — Glavni muničijski lobist W. Shearer, ki je leta 1927 največ pripomogel, da se je razbila mornariška konferenca v Ženevi, je v interesu ladjegradniških in jeklarskih interesov zopet v Washingtonu, kjer se spreha kakor petelin po dvorišču. Milijardski program za "največjo bojno mornarico na svetu" in največjo zračno floto ima že skoraj v žepu, njegovi gospodarji (Bethlehem Steel in druge korporacije) pa atomilijonske profite. Delnice Bethlehem Steel so zadnje dneve znatno poskočile, prav tako tudi drugih korporacij, ki bodo žele od tega programa.

V kratkem se bo vršilo še več sličnih obravnav. Ker so obtoženi nemški državljani, je pričakovati še večjih kazni, kakor je bila prisojena v prvem procesu.

MILLS DVIGNIL KOPJE TI ADMINISTRACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

6. Vlada se mora bolj koncentrirati na zunanjo trgovino in skušati dvigniti življenjski standard tudi v drugih državah ne samo v Ameriki. Kakor privatniku potrebna osebnostna boda (pravica do izkoriščanja kapitalističnega pojmovanja besede), prav tako je državi potrebna velika zunanja trgovina. Z drugimi besedami: sofinancirati tukaj dvignili glavo v Empire State Building.

6. Mills se je izrekel za poselnostno zavarovanje v kratki v megleni bodočnosti, tem je vrge politično valovlavlstvo.

Mills vidi dolo na vseh njih (ne privatnemu biznisu) zatorej zahteva ekonomijo; regimentiranje posameznika državi, zatorej zahteva osvoboditi in prost vzlet privatne iniciative pod direkcijsko "strijske samouprave" pod gočnimi korporacijami in strijskimi asociacijami.

Moderni sofisti (uključuje Lippman in drugi (uključuje večino Rooseveltovih demotiv) ne vidijo nobenega namena glasja med "osebno svobodo" ter "samoupravo" biznisa, je povsem logično. Njim je sebna svoboda in privatna ciativa pravica do izkoriščanja in torej popolnoma v skladu "samoupravo" biznisa.

Mills bo morda uspel, da končno pritral rooseveltovske skrivnice in jih prišili jasnejše formuliranje prave ma. Tedaj bo šele mogoče deti razliko med obema strma ameriškega kapitalizma.

Dva prominentna odveta pletena v korupcijo

Washington, D. C., 8. febr. Preiskava federalne veleposlede škandala v vojnem departmentu je včeraj odkrila, da v škandal zapletena dva prominentna odveta, ki sta v njih letih imela tudi vplivno sedjo v Ameriški legiji. Onika sta obdolžena, da sta kala več avtnih tovarnarjev, terim sta obljubila, da jim sta pomagala, da bodo dobili ročila od vojnega departmanta za vojaške truke, ako njima roče vsoto \$50.000. Preiskava nadaljuje in obetajo se na njia razkritja o veliki korupci v vojnem departmentu.

Železnica zapira tovarne

Reading, Pa. — Reading & ckwana železniška družba zapira tukajšnje tovarne za pravljanje lokomotiv in novov za "nedoločen čas," kar je povedala delavcem. Pri njih je nad tisoč delavcev, ki že delj časa sicer le malo delzadaj pa tudi tega ne bo.

Družba je imela zadnje par resnih nesreč na progi. Delavci pravijo, da je bil v vsakem slučaju vzrok slabo stanje nje proge. V eni nesreči sta hudo oparjena kurjač in lokativni inženir.

Konferenca federalnih unij

Schenectady, N. Y. — Konferenca petih tovarniških unij industriji za elektrarske naprave, ki se je vršila v tem mestu, je napravila nov korak za novitev industrijske unije. Imed petih unij, od katerih dve neodvisni, dve s čarterjem ADF, je bila zastopana tudi kompanijska unija, ki se izizvi iz rok družbe.

Zaključek je bil, da bodo lovali za skupno unijo, vendar pa zaenkrat posvetili energijo za ojačanje tovarniških unij. Zastopanih je bilo 10.000 delavcev.

Municipijska družba ne poma krize

New York. — Du Pont, ameriški muničijski kralji, ne poznajo nobene krize. Lansko leto naredila E. P. duPont de Nemours & Co. of Delaware 895.330 čistega profita.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku domovino? To je edini do trajne vrednosti, ki ga mal denar lahko polni svojcem v domovino.

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRILJENCA
Poslovenil Staniko Leben

Podgornik se je čutil osamljenega. Naročil se je na "Narodni Glas", ki ga je še prej dobival v Pennsylvaniji. Nekedne dne je zapazil ženitbeni oglas nekega slovenskega delavca iz Colorada in zazdelo se mu je, da je tudi zanj nemara prišel čas, ko bo treba misliti na ženitev; kmalu jih bo imel trideset in v tej starosti se je treba ustaliti. Sestavil je in odposlal majhen oglas, v katerem je izrazil, da želi dopisovati z "dobrim, pridnim slovenskim dekletom ali vdovo brez otrok"; hkratu je narahlo namignil, da misli na ženitev, in pripomnil, naj ona, ki bi bila voljna, priloži fotografijo.

Ves zaprepačen je bil, ko je na njegov oglas odgovorilo več sto slovenskih deklet in vdov brez otrok iz vse Amerike; skoro vse so priložile svoje slike. Dva meseca je Lenard prebiral pisma, si ogledoval slike, primerjal kreposti deklet, kakor so jih same opisale, ter jih razvrščal in razpredeljeval pod razna zaglavja. Slednjič se je odločil za šest tekmovalk, čijih kreposti so se mu zdele skoro enake; ostale slike in pisma je vrnil v Pacifik. Potem se je napravil v najboljšo obleko, stopil k brivcu in nato k fotografu in nekaj dni zatem je že odposlal svojo sliko hkratu in z vlijudno prošnjo za nadaljnje podrobnosti vsem šestim bomoškimi dekletom. Stiri so odgovorile in že nekako šest tednov, ko je še bolj premislil njihove kreposti, ki so jih sedaj same še podrobneje opisovale, je Podgornik pisal Nežki Judničevi iz Clevelanda, Ohio, naj pride v Kalifornijo, kakor hitro bi se ji zdelo primerno, in jo povabil, naj postane njegova zakonika žena, če ji bo povšeči. Zagotavljal ji je, da se ji ni treba ničesar bati; angel res da ni, toda če naj si ne dela krivice, je treba povedati, da je človek dokaj resnih navad, da ima stalno delo na valolomu, ki bo zgrajen šele čez dve leti, da je San Pedro lepo mesto tik ob morju, kjer sije sonce skoro vsak dan, in da ji bo dobro pri njem, če mu bo dobra žena, o čemer prav nič ne dvomi.

Po najboljših pričevanjih je ženitev igra in Lenard je mislil, da je ta način ženitve prav tako dober kakor vsak drugi.

III

Izmenjala sta še nekaj pisem. Nežka je bila previdno, oprezno dekle. Njegova pisma so bila zadosti pripredevalna, toda kako naj ve, da mož ni podlež, ki ji hoče storiti zlo? Stiri meseci so minili in Podgornika se je v njegovem samotnem samstvu lotilo silno hrepenenje, da bi videl svojo neznano bodočo ženo, ki jo je poznal le s slike; končno ji je poslal prevoznino za pot v Kalifornijo.

Nežka se je odločila, da poskusi svojo srečo, Lenard pa je vzel en dan dopusta in jo sprejel na postaji v Los Angelesu. Teden pozneje ju je poročil katoliški duhovnik v San Pedru.

Res da Nežka ni bila tako čedna kakor na fotografiji, toda bila je zdravo in zadovoljivo dekle. V Ameriki je bila šele dve leti; služila je kot lepotičarka v Novem Yorku in Clevelandu, toda Lenard je kmalu opazil, da ve prav mnogo o Ameriki. Ko sta se bolje spoznala, mu je povedala, da je zato odgovorila na njegov oglas v "Narodnem Glasu", ker je slišala toliko čudovitih o Kaliforniji (Podgornik je pomislil, da so se brez dvoma iz istega nagiba odzvale tudi ostale dopisovalke), in še dodala, da se seveda nima za kaj kesati.

Na splošno je bila Nežka Podgorniku dobra

žena. Bila je iznajdljiva in pridna ter je res imela skoro vse ostale vrline, ki jih je našla v svojih pislih. Imela je skoro vse tiste lastnosti, ki jih mora imeti žena neimovitega moža. Čeprav ji angleščina ni tekla še nič kaj gladko, si je skoro takoj našla službo kot natakarica v neki zajtrkovalnici, kjer je delala, dokler ni rodila prvega otroka.

Lenard je delal na valolomu, dokler ni bil dograjen. Posrečilo se jima je, da sta si prihranila nekaj malega; takoj sta kupila zemljišče na obroke in sezidala hišo. Od valoloma je šel Lenard za pristaniškega delavca in čeprav je bilo delo v pristanu neredno, se mu je vendar posrečilo, da je plačeval obroke za zemljišče in dajal Nežki dobro zdravniško oskrbo ob njenih vsakoletnih porokih.

Tik pred vojno si je pridobil državljanstvo; med vojno je delal v ladjedelnicah v vzhodnem San Pedru in služil lepe vsote, dočim je Nežka vzgajala otroke. Stopil je v društvo "Elkov", poplačal dolg na hiši in zemljišču, in ko je družina narasla, je hišo razširil in pridal še lopo za Fordov avtomobil. Nekritično in brez premisleka je poslušal štiriminutne govornike in kupoval obveznice Liberty, kolikor je le zmozel.

Po vojni je dobival v ladjedelnici nižjo plačo, ki pa mu je še dovoljevala, da je skrbel za družino po ameriškem standardu; včasih je tudi še kaj prihranil.

San Pedro je napredoval. Lenard in Nežka sta ponosni v postelji prebela marsikatero uro in se pogovarjala, kaj bi ukrenila, da bi ta nenadni precvet kaj najbolje ukoristila. V banki sta imela tri tisoč dolarjev, v obveznicah Liberty pa še tisoč. Nežka je prigovarjala, da bi kupila vogelno stavbišče na Pacifik Aveniji; slišala je, da jih je pred kratkim neki židovski trgovec nakupil več zdaj v mestu, kar je brez dvoma pomenilo, da se boj nekaj zgodilo.

Lenard bi bil po drugi strani rajši sprejel predlog, ki mu ga je stavil neki Joe Miller, katerega je spoznal v ladjedelnici. Neki mornariški kapitan, Joe in še dva druga so se združili z namero, da kupijo dve ladji za prevoz lesa, ki sta ležali zasidrani v zunanjem pristanišču in sta bili naprodaj po neverjetno nizki ceni; začeli bi s prevozom lesa s Puget Sounda. Zadeva bo ogromno nesla; ko bo enkrat v teku, bodo služili kar na debelo, kajti gospodarski podvig bo brez dvoma kmalu zajel vso južno Kalifornijo in tedaj bo treba mnogo ladij stajbnega lesa.

Podgornik je imel tri dni časa, da predlog premisli. Tretji dan je Joe Miller slučajno prišel mimo. No, ali se je že odločil, da pristopi z deželem ali ne? Lenard je še okleval. Joe je zgrabil z ramami; njemu je vseeno, kako se odloči; naj naredi, kakor se mu zljubi; vso potrebno vsoto itak lahko dobe v Los Angelesu in Long Beachu; njemu je le omenil ta predlog, ker stalno živi v San Pedru in ker so hoteli dati prednost domačinom.

Po kosilu je Podgornik odšel v banko, dvignil pet in dvajset sto dolarjev, ker manjše vsote Miller ni hotel vzeti, ter jih proti potrdilu izročil.

To je bilo zadnjikrat, da je videl Jose Millerja in denar. Dva tedna pozneje je zvedel, da je bila vsa zadeva sleparija, s katero je bilo na podoben način ogoljufanih za svoje prihranke še osem ali deset drugih delavcev iz ladjedelnice.

(Dalje prihodnjik.)

Zapiski političnega kaznjence v Italiji

Za Prosveto napisal Peter Zele

(Peter Zele, doma s Primorskega in danes v Jugoslaviji, je prebil sedem let v političnem jetništvu v Italiji in okoli se fašističnega strahovladu do dna. V priloženem spisu opisuje življenje v italijanskih ječah. — I. red.)

1. Prihod

Vlak se je ustavil. Parkrat je še zahropel, lokomotiva je izpuščala paro iz svojih pljuč in kolese so obstala na tračnicah.

Izstopamo v polnem jutranjem mraku. Moji "angeli varuhi" se poslavljajo od tovarišev trideseturne vožnje. Dva karabinerja, ki potujeta v podčastniško šolo v Rim, sta bila dodeljena mojemu spremstvu radi večje varnosti in iz previdnosti. Kdo ve, iredentisti lahko napadejo vlak ali skušajo pomagati na drugačen način svojemu tovarišu. Tu pa ni nikake nevarnosti več. Nahajamo se že v srednji Italiji, v bližini večnega mesta.

V istem vozu se peljeta še dva druga jetnika. Vedejo ju pred izredno sodišče v Rim. Rad bi ju pozdravil, pa tako lepo spita, da ju je škoda buditi. Tudi orožniki so polegli po klopih, si podložili glave s prtljago in zaslanjali.

Moja spremljevalca mi pomagata pri izstopanju. Nosed mo-

jo prtljago, me podpirata, da ne padem po stopnicah. Zelo ljubezno ravnata z menoj:

— Pazite, da se ne pobijete! Počasi! Tako, bravo.

Stopamo proti čakalnici.

— Vidva ostanita tu! Pogledat grem, če je že prišla kočija, in "caposcorta" odhaja na cesto, pred postajo.

Vstopiva v malo dvorano, ki je skoraj prazna. Le par železničarjev spi po klopih, pa neki civilist leži med njimi. Nekdo smrči, da se kar trese; nekdo drugi godrnja nekaj nerazumljivega v sanjah. Vsako toliko se ozre v čakalnico milicar, ki se ponosno, skoraj ošabno spreha na postaji.

V splošnem dobi človek utis, da so milicarji pretirano ponosni in domišljavi. Ponašajo se, kot bi hoteli reči: Svet je naš. Mi ukazujemo! Vendar si mislim, da bi se večina izmed njih ustrašila enake sile in moči ter se potuhnila.

Kdor potuje po današnji Italiji, lahko domneva, da je delala v obsebnem stanju, ko vidi in opazi vsepovsod oboroženo silo. Na vsaki postaji se štetajo, postajajo, korakajo in pazijo na prihajajoče fašiste, karabinerji in finančni stražniki. Čim večji je kraj, več jih je. V velikih mestih pa jih skoraj ni prešteti. Spremljajo te v vlaku, istotako po cestah, povsod. Oh, da, človek je varen v Italiji. Lahko je tudi trikrat aretiran v enem dnevu; če ima srečo, da ga v

prvo in v drugo takoj izpustijo, ca? Tako bolanega človeka vozi-

Postaja je prazna. Vlak je že daleč, na poti proti Rimu. Zunanaj se dani. Iz Tibere se vzdiguje lahna meglica in prepreza vso okolico z njenim vlažnim plaščem.

Vse je tiho, malone mrtvo.

Naenkrat pa prekine to tišino veselo ščebetanje, živžvanje in prepevanje ptičev, ki se zbuja po bližnjih travnikih in grmovjih ter se veselijo, da so preživeli brez nesreče in neprijetnosti noč, ki se izgubila bolj in bolj v prihajajočem dnevu. Radostno hiti njihova pesem po prostranstvu in se dviga proti nebu, proti blagodejnemu solncu, katerega prihod napoveduje zlata zarja, ki pričinja rdečiti obronke abruških gora.

Sedim in čakam. Truden sem, izmučen in zaspan, saj nisem spal dve noči zaporedoma, vendar ne strpim na klopi. Zato vstanem in krevljam z mojimi bergljami sem in tja ter ogledujem vzorni red in reklamo, ki je nalepljena in razobešena po vseh štirih stenah čakalnice.

"Capo" se vrača.—Pojdimo, pravi.

Odhajamo iz postaje na cesto, kjer nas čaka stara, polomljena kočija, ki je v pravem nasprotju z lepo rejenim, čilim konjem. Voznik, lep, zastaven očanec, katerega obraz dišijo temnorjavne oči, orlovski nos in svetločrni lasje, mi pomaga v vozilo in namešča mojo prtljago, točec pri tem opravi.

— Pa vendar, kje je pravi-

jo po zaporih. Ne, to ni prav! V bolnišnico bi vas morali dati, ne pa v luknjo. Eh, giustizia, giustizia!

— Saj ne bo tako hudo. V zdravilišče gre, tam ni napačno. Hrana je dobra, zrak in podnebje sta izvrstna, da ne govorim o oskrbi, ki je imenitna. Nič se ne bojte, kar naenkrat vam bodo pretekla ta leta, mi prigovarja vodja eskorta, ki je med tem prisedel h kočiji, dočim se je drugi orožnik pridružil meni.

Čeprav sem že dovolj izkusil v italijanskih ječah in spoznal do dobra jetniško upravo in oskrbo, mi vseeno prijajo karabinerjeve besede. Vem, da so izgovorjene bolj iz sočutja kot pa iz prepričanja, vendar si mislim, da morda res ne bo toliko slabo.

Voz se premakne in pričinja se zadnji del mojega žalostnega romanja iz ene ječe v drugo. Še 24 km ceste pa bom končno dospel do cilja, ki mi je vajiljen. Cesta se vije iz mesteca proti vinskim goram in oljčnim nasadom ter se vspenja v lahni klančih vedno višje.

Voznik in njegov prisednik sta se zapletla v živahen razgovor. Stari rimski okoličin je precej zgovoren in prijazen. Njegovi domisleki in izvajanja mi prijaajo. Iz njegovega pogovora se jasno riše doslednost in kmečka premetenost in prebrisanost. Moč je prevečan in navihan, obenem pa dobrodušen in dobrostren, čeprav je morda nepismen.

Zibanje vozila, ki se počasi pomika po strmini, lahna, sveža sapica, ki pihlja od tirenske obali in prijetno boža obličje ter opojni in omamni vonj zemlje in sadežev v dozorevanju, me zaziblje v dremavico. Zaspim. Nič ne čutim razen tihega, nerazumljivega šepeta, prihajajočega iz daljave.

Sanjam. Na vrtu sediva z ženko, komaj poročena in se pogovarjava:

— Kako sem srečna, pravi ona. Ne vem, zdi se mi in bojim se, da ne bo dolgo trajala najina sreča. Preveč sem srečna sedaj. Nisem pričakovala toliko dobrote, moje hrepenenje se je več kot izpolnilo.

Naslanja se mi na rame, potem na prsa. Objamem jo in poljubljam. V srcu se tudi meni vzbuja bojazen.

Slika se preminja. Večer je. Ravno hočeva k počitku, ko čujeva trkanje, zatem udarce po vratih.

— Kdo je?

— Javna varnost, odprite!

— Ti, karabinerji so, pravi žena.

— Odpri jim, naj vstopijo.

Skozi vrata se gneteje milijarji in brigadir.

— Gospod, samo za trenutek pojdite z nami. Zaslišali vas bodo, nato se vrnete.

Grem z njimi. Zunaj pritkavaajo zvonovi, veselo znae ljudem najlepši praznik človeštva: Vstajenje.

Zbudim se. Naš voz ravno reže čredo ovac, ki se vrača z apeninskih gora na letno pašo v nižavi. Na čelu koraka zastaven, rejen jarec z glasnim, precej velikim zvoncec okoli vrata, za njim pa drobiijo ovce in jagnjeta. Zaletajo se sem in tja, da imata pastirja dovolj opravka z njimi. Kraj ceste, ravno nad robom, kjer se cesta voji nad strmim bregom, stoji kot kip velik, močan pes, podoben bolj mesarskemu kot pa ovčarskemu psu. Popolnoma miren je, niti gane se ne, le kadar zavije proti bregu ovca ali nabogljeno jagnje, zamahne z glavom in žival se takoj obrne v nasprotno stran. Čreda je prešla, zaključuje jo visok dvokolni voz z nekakšno kletko, v kateri se stiska par ovac, ki radi nosečnosti ali boleznii ne morejo hoditi tako daleč. Še pastir, "zagorel in rjav kot Arabec", jezdeč na muli in čreda izginja za ovinkom.

Solnce se je dvignilo precej visoko in razliva svojo blagodejno toploto po zemlji in stvarstvu. Bližamo se vrhu gorice. Trte so polne in bobotne; grozdi se že polnijo, njihove jagode dobivajo barvo, tu vijoličaste, tam prehajajo iz zelene v bledorumen. Breskve se šibijo pod težkim blagoslovom, vmes pa se košatiijo figova drevesa z že dozorevajočimi sadeži.

— Lepo letino in bogato bomo imeli, de voznik. Kaj rodi tudi pri vas trta? se zaobrne nato napram meni.

Pravim mu, da je naša zemlja drugačna in različna od njihove: skopa je in težko jo je obdelovati. Negovati jo je treba skrbno in ljubezno, pa še ne rodi toliko, da bi preživela vse svoje ljudi. Zato se mnogi njeni prebivalci podajo v mesta ali v tujino, kjer si s krvavimi žulji služijo svoj kruh.

— No, saj tudi mi moramo "s trebuhom za kruhom." Kaj hočete, preveč nas je. Pa tudi nam zemlja ne koristi. Saj ni naša. Glejte, vsa ta lepa polja, te krasne vinske gorice in oljčni nasadi, vse to je last par ljudi, grofov in veleposestnikov. Kmet pa garaj, da ne umreš lakote. Oprostite, zakaj pa ste kaznovani? preminja hipoma pogovor.

V par potezih mu opišem čin, radi katerega sem postal živ grob, čeprav ga nisem isel. Povem mu, da sem obsojen, ker ne čutim ljubezni do Italije in ker sem Slovenec, torej gorodec in po mnenju voditelja laškega naroda pripadam na du, ki je manj vreden kot italijanski. Razlagam mu mučni položaj, vse krivice, trpljenje, ki ga prestajamo, prenašamo, pa se čudi:

(Dalje prihodnjik.)

ZAKAJ KADILCI IZBIRAJU

Američani sežejo po 2000 cigaretah vsako minuto, pokade okrog paket cigare na vsako cigaro. Na kratko čeno Američani so kadilci cigaret. Kaj je vam znano o vseh slavnih cigaretah?

Vzemite si za primero Lucky Strike cigarete, odkar so te ceje priljubljene pri izbranih kadilcih vse križem dežele. Lucky Strike so narejene prvič iz finejšega tobaka, kupljenega od vseh velikih tobačnih trgovcev sveta. Eno idejo o kvaliteti kakovosti tobaka, ki se zabla za produciranje teh slavnih cigaret, se dobi iz tega, da vama te na znanje, da se ravno stara in blazi za nad \$100,000 vrednosti finega tobaka, kadilce Lucky Strike cigaret.

Ta fini tobak je srce Lucky. Na vsem zavoju Lucky se nahaja sledeča izjava: "delek najfinejšega domačega turškega tobaka, pripravljeno po Lucky Strike formuli. Vsem nov princip izdelovanja cigaret—Je prepečen." Kot ta java kaže, je še poleg tega prava jana kakovost k Lucky, ne več kot najboljši izbrani tobak se uporablja pri izdelavi istih izdelovalci Lucky Strike, drugimi besedami, niso bili dovoljni s tem, da so dali najnejši tobak, ki se ga dobi v re. Ampak ta tobak tako urede in pacajo, da dobi vse vi pri prepečenju procesu, ki korekto skrivnost ustvarja samo za Lucky Strike. Končno Lucky Strike so edini cigare, ki nudijo varstvo vašemu procesu prepečenja.

Pri izdelavi Luckies je v približno 86 odstotkih rastline je zavrtene, samo v sredini listi se rabijo. Na preciznih instrumentov se rabi procesu in pri izdelavi, kakor se zavaruje enakost zaokrožen vseh Lucky, trdno in polno loženi in ne prazni konci.

To je le nekaj teh primer, zavzemajo prostor pri izdelavi vama pokaže zakaj je pri milijon kadilcih vedno "Lucky Please" prosim. — (Ad)

PLINOVA GORKOTA
primerna za trgovine in urade

Delni seznam podjetij, ki se lahko okoristijo z znižano ceno plina za gretje, in sicer:

Trgovine:	Prodajalne:	Restavracije	Zdravniški in
Grocerijske	Smok	Cvetličarne	Tovarniški uradi
Železninske	Čevljev	Pekarne	Tovarne
Elektr. potrebščin	Obleke	Gostilne	Skladišča
Lekarne	Brivnice	Gledališča	

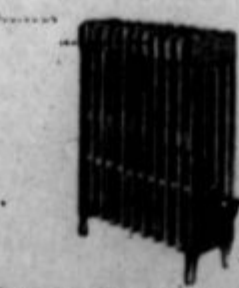
KURJAVA S PLINOM

je popolnoma spreminila način gretja v tisočih trgovskih in industrijskih podjetjih v Chicagu, v teku zadnjih par mesecev.

Stroški plinove kurjave so skoraj polovico manjši, kot so bili v zimski sezoni leta 1930-31. Kurjava s plinom zmanjša potrat goriva, prihrani delo, znižuje stroške in je koristno na več načinov.

Trgovina na primer je mnogo bolj vabljiva za odjemalce, ako je kurjena s plinom: je bolj snazna in topla. Gospodarju ali pomočniku ni treba vedno tekati v klet in nakladati na ogenj, kar je velike ekonomične vrednosti.

Mi nudimo različne načine naprav za kurjavo s plinom—primerne za vsako potrebo. Za vašo lastno udobnost in udobnost odjemalcev bi morali preiskati način kurjave s plinom. Mi vam drage volje pošljemo tozadnega vesečaka, ki bo pregledal vaš prostor in svetoval, kateri način kurjave je za vas najprikladnejši. Pokličite Wabash 6000.



Gasburn Radiator je velike uporabnosti za ogrevanje uradov, trgovin ali za uporabo kot nadomestilo kurjave.



Plinovni peči s obširnimi ogrevalnimi zmogljivostmi in nizkimi stroški, ki jih vsebujejo, so najboljše za ogrevanje hiš in poslovalnic.



Boiler plinovnega goriva (Gas-fired Tank Heater) je idealen za ogrevanje, oblikuje in mnoge druge trgovske podjetja. Odkrijte prednosti plinovnega goriva.

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY
122 South Michigan Avenue